

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 41

כי כאשר השמים החדשים כו'

כי כאשר השמים החדשים

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/41](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/41)

1 כי כאשר השמים החדשים כו'. כתיב השמים כסאי כו' להבין ההפרש שבין שני בחינות אלו כתיב

ויניחם בגי' [בגן עדן] לעבדה זו רמ"ח מ"ע [מצות עשה]

"כי כשם שהשמים החדשים" וכו'. נאמר: "השמים כסאי" וכו'. כדי להבין את ההבדל בין שתי בחינות אלו, נאמר: "ויניחם בגן עדן לעבדה" — אלו רמ"ח מצוות עשה.

וזהו תכלית ירידת הנשמות לעולם הזה לעבוד את הגי' [הגן עדן] (ועמ"ש בד"ה עלי באר) כי גי' [גן עדן] מצד עצמו הוא בחי' זיו השכינה כי הנה א"ס ב"ה נקרא מקור התענוגים כי עמך מקור חיים.

וזהו תכלית ירידת הנשמות לעולם הזה: לעבוד את גן עדן (וראו מה שנכתב במאמר הפותח "עלי באר"). שכן גן עדן, מצד עצמו, הוא בחינת זיו השכינה. הרי אין סוף, ברוך הוא, נקרא מקור התענוגים, כמו שנאמר: "כי עמך מקור חיים".

אך מאחר שהנשמות הם נבראים ובע"ג [ובעלי גבול / ובעל גבול] אי"א להם לקבל התענוג מא"ס ב"ה עצמו כ"א ע"י זיו מבחי' מלכותו ית' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] מלשון ושכנתי בתוכם.

אבל מאחר שהנשמות הן נבראים ובעלות גבול, אינן יכולות לקבל את התענוג מאין סוף, ברוך הוא, עצמו, אלא רק באמצעות זיו מבחינת מלכותו יתברך, ממלא כל עלמין, [והמילה "שכינה" היא] מלשון "ושכנתי בתוכם".

אך הנשמות שירדו למטה בעולם הזה הם ע"י עבודתם לבטל את הגוף שממשכא דחויא ע"י ממשיכים תוספת אור בגי' [בגן עדן] מעצמותו ית' וזהו העבודה דלעבדה כו'

אבל הנשמות שירדו למטה, לעולם הזה, על ידי עבודתן לבטל את הגוף, שהוא ממשכא דחויא — עור הנחש — ממשיכות בכך תוספת אור לגן עדן מעצמותו יתברך. וזהו העבודה של "לעבדה" וכו'.

[והענין י"ל [יש לומר] כמ"ש באתי לגני אחותי כלה. ופי' ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' ויקרא] (דף ג' סע"ב [סוף עמוד ב]) לגני איהי מלי אדי ופי' בז"ה [בזוהר] היינו מלי שירדה לבריאה כו'

(ואפשר לבאר את העניין על פי מה שנאמר: "באתי לגני אחותי כלה". וכפי שמבואר ברע"א מהימנא, פרשת ויקרא) (דף ג' סוף ע"ב): "לגני" — זו מלכות, שם אדני". ובזוהר הרקיע מבואר שהכוונה למלכות שירדה לבריאה וכו'.

וא"כ פי' באתי לגני היינו שנמשך שם תוספת אור מעצמותו ית' וכענין הנז' [הנזכר] בד"ה אסרי לגפן בענין מקדשי שמך שישראל ממשיכים מבחי' אתה קדוש לבחי' ושמך קדוש כו' עד

אם כן, פירוש "באתי לגני" הוא שנמשכת לשם תוספת אור מעצמותו יתברך. והדבר דומה לעניין שנזכר במאמר הפותח "אסרי לגפן", בעניין "מקדשי שמך": ישראל ממשיכים מבחינת "אתה קדוש" לבחינת "ושמך קדוש" וכו', עד

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא וז"ל [וזה לשונן] כ"י [כנסת ישראל] אדמו"ר [אדוננו מורנו ורבנו] נ"ע [נשמתו עדן] בת"א [בתורה אור] פ' חיי שרה והנה ג"ע [גן עדן] העליון הוא מבריא.ה.

"וזהו: יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא". ואלו דברי כתב ידו של אדוננו, מורנו ורבנו, נשמתו עדן, בתורה אור, פרשת חיי שרה: והנה גן עדן העליון הוא מבריא.ה.

2 וא"ש [ואתי שפיר] הא דתנן יפה שעה א' כו' מפני שהזיווג ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] הוא באצילות והמצות ממשיכות מ"ד [מ"ד דוכרין] דאצילות ושרשן ממו"ס [ממוחא סתימאה] דא"א עכ"ל [עד כאן לשונן] וא"כ פי' באתי לגני

ומעתה מוכן היטב מה ששנינו [במשנה], "יפה שעה אחת" וכו': שכן הזיווג של ז"א ונוקבא הוא באצילות, והמצוות ממשיכות את המ"ד של אצילות, ששורשם במוחא סתימאה של אריך אנפין. עד כאן לשון הציטוט. ואם כן, פירוש "באתי לגני"

היינו יחוד ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהוא ענין המשכה ממו"ס [ממוחא סתימאה] הנק' עדן העליון סתימא דכל סתימין [באדר"ז [באדרא זוטא] דר"צ ע"א] שלמעלה מעלה מבחי' ג"ע [גן עדן] עצמו.

הוא הזיווג של ז"א ונוקבא, שענינו המשכה ממוחא סתימאה, הנקראת עדן העליון, "סתימא דכל סתימין" — הנסתר שבכל הנסתרים (אדרא זוטא, דף רצ ע"א), שהוא למעלה מעלה מבחינת גן עדן עצמו.

וזהו ג"כ ענין הנז' [הנזכר] בזח"ב [בזהר חלק ב'] בא (דל"ו ע"ב) בשעתא דקודשא בריך הוא אתחזי על גנתא. ועמ"ש בד"ה ששים המה מלכות בענין מ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] ומעין מבית ה' יצא.

וזהו גם הענין המוזכר בזהר, חלק ב, פרשת בא (דף לו ע"ב): "בשעה שהקדוש ברוך הוא נראה על הגן". ועיינו גם במה שנכתב במאמר הפותח במילים "שישים המה מלכות", בענין מה שנאמר על זמן העתיד: "ומעין יצא מבית הוי"ו".

שזהו המשכה מבחי' חכמה עילאה הנק' מעיין שלמעלה ממדרגת ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהוא בחי' בינה.

שכן זו המשכה מבחינת חכמה עילאה, הנקראת "מעין", והיא למעלה ממדרגת "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", שהיא בחינת בינה.

והנה כנס"י [כנסת ישראל] נקרא מעיין גנים היינו שע"י העבודה ממשיך בגי'ע [בגן עדן] מבחי מעיין כוי והוא מלמעלה מן ההשתלשלות או כענין ההמשכה מבחי בינה שלמעלה מבחי תבונה הנקרא עלמא דאתי.

והנה כנסת ישראל נקראת "מעיין גנים": כלומר, באמצעות העבודה ממשיכים לגן עדן מבחינת ה"מעיין" כוי, והיא למעלה מהשתלשלות; או שהדבר דומה להמשכה מבחינת בינה, שלמעלה מבחינת תבונה, הנקראת עלמא דאתי.

והנה במדרש רבה בראשית ס"פ ט"ז פי' לעבדה ולשמרה אלו הקרבנות. שנאמר תעבדון את אלקים וכתוב תשמרו להקריב לי במועדו.

והנה במדרש רבה, בראשית, סוף פרשה טז, מפרשים את "לעבדה ולשמרה": אלו הקרבנות, כמו שנאמר "תעבדון את אלקים", ונאמר "תשמרו להקריב לי במועדו".

והענין כמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פנחס (דרי"ב ע"ב) באתי לגני בגין דכל קרבנין דעלמא כד סלקין כולהו סלקין לגו גנתא דעדן בקדמיתא רזא דכנ"י [דכנסת ישראל].

והענין הוא כפי שנכתב בזוהר, חלק ג, פרשת פינחס (דף ר"ב ע"ב): "באתי לגני" — משום שכל הקרבנות שבעולם, כשהם עולים, כולם עולים תחילה לגן עדן, שהוא סוד כנסת ישראל.

ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] שנכנסים כיסוד דנוק' [דנוקבא] לשורש מ"ן [מ"ן נוקבין] עכ"ל [עד כאן לשונו]. ועי"ז נמשך המ"ד [המ"ן דוכרין] שזהו ענין באתי לגני

ובמקדש מלך שם, בשם רבי חיים ויטאל, נאמר שהם נכנסים ליסוד של נוקבא, אל שורש המ"ן. עד כאן לשון הציטוט. ובאמצעות זאת נמשכים המ"ד, וזהו ענין "באתי לגני".

וזהו ענין ויניחהו בגי'ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה דהיינו שע"י עבודת הקרבנות ממשיך בחינת באתי לגני. ובזח"א [ובזהר חלק א] מקץ (דקצ"ט ב') איתא פתח ואמר ויניחהו בגי'ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה.

וזהו ענין ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה: באמצעות עבודת הקרבנות ממשיכים את הבחינה של "באתי לגני". ובזוהר, חלק א, פרשת מקץ (עמוד קצט ע"ב), נאמר: פתח ואמר, "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה".

ואוקמו ה ברזא דקרבנין איהו ת"ח [תא חזי] לעבדה דא מלכא עילאה ולשמרה דא מלכא תתאה עלמא עילאה

ופירשו שהפסוק נאמר בסוד הקרבנות. בוא וראה: "לעבדה" — זה המלך העליון; "ולשמרה" — זה המלך התחתון, העולם העליון

ועלמא תתאה לעבדה ברזא דזכור ולשמרה ברזא דשמור כו' ופי' במק"מ [במקדש מלך] וז"ל [וזה לשוננו] שע"ח [שעץ חיים] מצות עשה שעושה האדם מתקן זעיר וממשיך לו מוחין מאימא.

והעולם התחתון. "לעבדה" — בסוד "זכור", ו"לשמרה" — בסוד "שמור" וכו'. ובמקדש מלך פירש כך: שעל ידי שס"ח מצוות עשה שהאדם מקיים, הוא מתקן את ז"א וממשיך לו מוחין מאימא.

3 וזהו לעבדה. ועיי' לשמרה שהוא שומר מלעבור על ל"ת [לא תעשה] מתקן המלי' ושומרה מן החיצונים כו' עכ"ד [עד כאן דבריו].

וזהו "לעבדה". ועל ידי "לשמרה", כלומר שמירה [על עצמו] מעבירה על מצוות לא תעשה, הוא מתקן את מלכות ושומר עליה מפני החיצונים וכו'. עד כאן דבריו.

וזהו כענין מ"ש במ"א בד"ה מה טובו ענין ג' תשובות שע"י סור מרע שלא להיות עונותיכם מבדילים ממשיך בחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וזהו תיקון המלי' וע"י ועשה טוב ממשיך בחי' סוכ"ע.

וזה דומה לעניין הכתוב במקום אחר, במאמר המתחיל "מה טובו", בעניין שלוש [מדרגות של] תשובה: על ידי "סור מרע", כדי ש"עוונותיכם" לא "יבדילו", ממשיכים את בחינת ממלא כל עלמין, וזהו תיקון המלכות; ועל ידי "ועשה טוב" ממשיכים את בחינת סוכב כל עלמין.

וזהו ענין לעבדה ולשמרה. ודקדוק לשון ויניחהו בגי'ע [בגן עדן] הענין עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזח"א [בזהר חלק א] ר"פ נח (דני"ט ע"ב) ונהר יוצא מעדן כו'

וזהו ענין "לעבדה ולשמרה". ולענין הדקדוק בלשון "ויניחהו בגן עדן", הדבר הוא על פי הכתוב בזהר, חלק א, בתחילת פרשת נח (דף נט ע"ב): "ונהר יוצא מעדן" וכו',

ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא כו' ופי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שזהו ענין המתקת הגבורות בחסדים ועמשי"ש [ועיין מה שכתוב שם] ומבחי' נייחא ותענוג זה נמשך גי'כ לאדם וזהו ויניחהו

"ונכנס לגן ומשקה אותו במימיו שמלמעלה, ועושה לו מנוחה" וכו'. והרמ"ז מפרש שזהו ענין המתקת הגבורות בחסדים; ועיין במה שכתוב שם. ומבחינת מנוחה ותענוג זו נמשכת השפעה גם לאדם, וזהו "ויניחהו".

וכן פי' במדרש דלעיל ויניחהו כד"א [כמה דאת אמר] וינח ביום השביעי כו' ועיין בזח"א [בזהר חלק א] תולדות (קמ"א א' ב') ע"פ ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך כו' ויניחהו בגי'ע [בגן עדן] כו'.

וכך מפרש גם המדרש שהובא לעיל את "ויניחהו", על פי הכתוב "וינח ביום השביעי" וכו'. ועיין בזהר, חלק א, תולדות (דף קמא ע"א-ע"ב), על הפסוק "ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך" וכו', "ויניחהו בגן עדן" וכו'.

ויותר י"ל [יש לומר] כי הנה בקרבנות כתיב לריח ניחוח להוי' אשר פי ניחוח לשון נחת רוח וגם לשון חות דרגא והמשכה זו היא מעצמותו ית' לשם הוי' וזהו ניחוח להוי'.

ועוד יש לבאר: בקרבנות נאמר "לריח ניחוח להוי'", כאשר "ניחוח" הוא לשון נחת רוח, וגם לשון "חות דרגא", ירידה מדרגה; והמשכה זו היא מעצמותו יתברך אל שם הוי', וזהו "ניחוח להוי'".

והיינו ענין מקדשי שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש לבחי' שמך כו' וזהו ענין לעבדה ולשמרה ומבחי' זו נמשך ג"כ לאדם וזהו ויניחיה המשכת תענוג שמבחי' ניחוח להוי' כו'

וזהו ענין "מקדשי שמך": הם ממשיכים מבחינת "אתה קדוש" לבחינת "שמך" וכו'; וזהו ענין "לעבדה ולשמרה". וגם לאדם נמשכת השפעה מבחינה זו, וזהו "ויניחיה" — המשכת תענוג שמבחינת "ניחוח להוי'" וכו'.

ועיין עוד מענין לעבדה ולשמרה ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' ואתחנן (דרס"ג ע"א) ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] ויקהל [דר"י [דרבינו יצחק] ע"ב] גבי דא עדן עילאה כו' דאיהו ידע לנקודה תתאה כו'

ועיין עוד בענין "לעבדה ולשמרה" ברעיא מהימנא, פרשת ואתחנן (דף רסג ע"א), ובזהר, חלק ב', ויקהל (דף רי ע"ב), בענין "דא עדן עילאה" וכו', "דאיהו ידע לנקודה תתאה" וכו',

הנק' גנתא שהוא ההמשכה מאור אבא במל' הנק' גי"ע [גן עדן] וגם אבא מקבל מאריך ועתיק עד א"ס כמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם ובאדר"ז [ובאדרא זוטא] [דר"צ ע"א הנ"ל]

והיא נקראת "הגן": כלומר, זו ההמשכה מאור אבא אל מלכות, הנקראת גן עדן; וגם אבא מקבל מאריך אנפין ומעתיק יומין, עד אין סוף, כפי שכתוב שם ב"מקדש מלך" וב"אדרא זוטא" (דף רצ ע"א, שהוזכר לעיל).

נמצא המשכה זו היא מעצמותו ית' ועמ"ש מענין פי' מוחין ע"פ והנצח זו ירושלים דלשם נת' [נתבאר] שהמשכה זו באה מלמעלה מסדר השתלשלות ממו"ס [ממוחא סתימאה] ורדל"א [ורישא דלא אתידע] ומזה יובן פי' ענין לעבדה שנת"ל [שנתבאר לעיל] שהוא המשכת מוחין דז"א כו'.

נמצא שהמשכה זו באה מעצמותו יתברך. ועיינו במה שנכתב בענין פירוש מוחין, על הפסוק "והנצח זו ירושלים", שם הוסבר שהמשכה זו באה למעלה מסדר ההשתלשלות, ממוחא סתימאה ומרישא דלא ידע, הראש הנעלם. מכאן יובן פירוש "לעבדה", שהוסבר לעיל כהמשכת המוחין של ז"א וכו'.

ועמ"ש בד"ה במדבר סיני גבי מאין מאת ולאן אתה הולך כו' ועיין עוד בזח"ב [בזהר חלק ב'] תרומה (דקמ"ב)

ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "במדבר סיני" בענין "מאין באת ולאן אתה הולך" וכו'. ועיינו עוד בזהר, חלק ב', תרומה (דף קמב).

דהאי נשמה סלקא גו נביעא דעתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין כו' ואמנם איך יוכלו הנשמות שהם נבראים לקבל גילוי אור שבבחי' א"ס

שהנשמה הזאת עולה אל המעיין של עתיק העתיקים, הנסתר מכל הנסתרים וכו'. אולם כיצד יכולות הנשמות, שהן נבראים, לקבל גילוי של אור שהוא בכחינת אין סוף?

אך זה א"א כ"א ע"י הלבושים שנעשו להם מתומ"צ [מתורה ומצות] וכמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה אחעט"ב [אשת חיל עטרת בעלה] שמבחי' אור זה תשתלשל כו' עד שיברא ממנה לבוש אחד כו'.

אך הדבר אינו אפשרי אלא באמצעות הלבושים שנעשים להן מן התורה והמצוות, כפי שכתוב באגרת הקודש, במאמר המתחיל "אשת חיל עטרת בעלה": שמדרגת אור זו תשתלשל וכו', עד שייברא ממנה לבוש אחד וכו'.

4 ודרך לבוש זה כו' ויבא משה בתוך הענן כו' ועמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] פ' חיי שרה בד"ה ואברהם ייבדרך לבוש זה" וכו'; "ויבוא משה בתוך הענן" וכו'. וראו מה שנכתב על כך בתורה אור, פרשת חיי שרה, במאמר המתחיל "ואברהם

זקן ובפ' מקץ בד"ה ת"ר [תנו רבנן] נר חנוכה בש"א [בית שמאי אומרים] יום ראשון מדליק שמונה כו' שהוא כענין המשל שבו ועל ידו עומדים על השכל כו' ע"ש באריכות.

זקן", ובפרשת מקץ, במאמר המתחיל "תנו רבנן: נר חנוכה", [על] "בית שמאי אומרים: ביום הראשון מדליק שמונה" וכו': שזה דומה לעניין המשל, שבו ועל ידו משיגים את השכל וכו'; עיינו שם בהרחבה.

ומזה יובן שעד"ז הוא ענין השמים כסאי דלקמן שהוא ענין הפרסא שבין אצילות לבריאה שבה ומכאן יובן שכך הוא גם ענין "השמים כסא", שיידון להלן: ענין הפרסא שבין אצילות לבריאה, שבה

ועל ידה דוקא נמשך האור עליון בג"ע [בגן עדן] כו' כמו המשל שבו ועל ידו נמשך השכל כו':
ודרכה דווקא נמשך האור העליון לגן עדן וכו', ממש כמו שהשכל נמשך בתוך המשל ועל ידו וכו'.

5 קיצור ג"ע [גן עדן] זיו השכינה וע"י לעבדה ממשיכים אור בג"ע [בגן עדן] מעצמותו ית'. ובהג"ה [ובהגהה] שזהו ענין באתי לגני מבחי' אתה קדוש לשמך קדוש המשכת יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא]

סיכום. גן עדן הוא זיו השכינה, ובאמצעות "לעבדה" ממשיכים אל גן עדן אור מעצמותו יתברך. ובהגהה: זהו עניינה של "באתי אל גני" — המשכה מבחינת "אתה קדוש" אל "לשמך קדוש", כלומר המשכת יחוד ז"א ונוקבא,

שרשו ממז"ס [ממוחא סתימאה] עדן עילאה לעבדה ולשמרה מוחין דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] ע"י עשה טוב וסור מרע ויניחאו נייחא וינח ונחך ה' כו' ואיך יוכלו לקבל זהו ע"י הלבושים):

שורשו ממוחא סתימאה, עדן העליון. "לעבדה ולשמרה" הם המוחין של ז"א ונוקבא, הנמשכים באמצעות "עשה טוב" ו"סור מרע". "ויניחאו" — מנוחה, כמו "וינח" ו"ונחך" וכו'. וכיצד יכולים הם לקבל זאת? באמצעות הלבושים.)

6 ב והיכולת הזה להמשיך מעצמותו ית' תוספת אור בג"ע [בגן עדן] הוא דוקא כשהנשמה מלוכשת בגוף שמפני שהגוף מחשיך ומסתיר עי"ז

2. היכולת הזאת להמשיך אור נוסף לגן עדן מעצמותו יתברך קיימת דווקא כשהנשמה מלוכשת בגוף; שכן הגוף מחשיך ומסתיר, ועל ידי כך

מתעורר בתשובה בכח גדול בחילא יתיר אשר ע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים כו' כי בצדיקים האהוי"ר [האהבה ויראה] הן לפי ערך ההשגה אם אין חכמה אין יראה הוא מתעורר לתשובה בעוצמה רבה, "בחילא יתיר" — בכוח גדול יותר. על כך אמרו חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'. שכן אצל צדיקים, האהבה והיראה הן לפי מידת ההשגה: "אם אין חכמה, אין יראה".

אבל הבע"ת [הבעלי תשובה] שנמשך לו הרעו"ד [הרעותא דליבא] מצד המנגד הוא למעלה מכח ההשגה וכמשל המים העוברים דרך עפר הארץ שע"י נעשים צלולים יותר ונק' מים

אבל אצל בעל התשובה, הרצון שבלב, "רעותא דליבא", מתעורר דווקא מכוח הצד המתנגד, ולכן הוא למעלה מכוח ההשגה. הדבר דומה למים העוברים דרך אדמת הארץ, ועל ידי כך נעשים צלולים יותר ונקראים "מים

חיים כמ"ש במ"א או כמשל המים שמעכבים אותם שכשהם גוברים על העיכוב אזי הולכים בכח גדול יותר ועמ"ש בד"ה עלי באר ובד"ה ראה ריח בני

חיים", כפי שמבואר במקום אחר; או בדומה למים המעוכבים בדרכם: כשהם מתגברים על העיכוב, הם זורמים בכוח רב יותר. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "עלי באר" ובמאמר המתחיל "ראה ריח בני".

והנה תשובה זו אינו דייקא על עבירות כ"א על הריחוק כו' ורעו"ד [ורעותא דליבא] זו היא ליכלל בעצמותו יתברך ממש.

והנה, תשובה זו אינה דווקא על עבירות, אלא על הריחוק וכו'; ורצון זה שבלב הוא להיכלל בעצמותו ממש, יתברך.

7 ועמ"ש מענין רעותא דליבא בד"ה וישב יעקב ובד"ה מי מנה עפר יעקב ושם נת' [נתבאר] בענין אף עשיתיו שבעשיה

ועיינו במה שנכתב בעניין רצון הלב בדיבור המתחיל "וישב יעקב" ובדיבור המתחיל "מי מנה עפר יעקב". שם הוסבר, בעניין "אף עשיתיו", שבכחינת עשיה

דוקא יוכלו להגיע לבחי' רעות' [רעותא] דליב' [דליבא] שלמעלי' [שלמעלה] מהשכל ולהמשיך עי"ז גילוי רצון עליון בחי' כתר עליון שלמעלה מהחכמה כו'

דווקא אפשר להגיע לבחינת רצון הלב, שלמעלה מן השכל, ועל ידי כך להמשיך גילוי של הרצון העליון, בחינת כתר העליון שלמעלה מחכמה וכו'.

ע"ש באריכות והנה לזאת תיקנו אכנה"ג [אנשי כנסת הגדולה] התפלה קודם הלימוד מפני שהתפלה היא בחי' תשובה עילאה

עיינו שם בהרחבה. והנה, משום כך תיקנו אנשי כנסת הגדולה את התפילה לפני הלימוד, מפני שהתפילה היא בחינת תשובה עילאה.

וזהו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה דפי' סולם קאי על התפלה שהיא עליית הנפש מלמטה למעלה וראשו מגיע השמימה

וזהו [פירוש] "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה": הסולם רומז לתפילה, שהיא עליית הנשמה מלמטה למעלה; ו"ראשו מגיע השמימה"

שהוא בחי' בכל מאדך בחי' יחידה שבנפש שהיא בחי' אור מקיף למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת בבחי' או"פ [אור פנימי] ולכן נקי שמימה הוא אור מקיף וכמשי"ת [וכמו שיתבאר] לקמן.

הוא בחינת "בכל מאדך", בחינת יחידה שבנפש, שהיא בחינת אור מקיף, למעלה ממה שהנפש יכולה להכיל כאור פנימי. לכן היא נקראת "שמימה" — אור מקיף, כפי שיוסבר בהמשך.

8 ועי"ז ממשיכים ברוך אתה להמשיך מלמעלה למטה גילוי אור א"ס ממש שיהיה בבחי' אתה לנוכח להיות הוי' אלקינו.

ובאמצעות זאת ממשיכים "ברוך אתה": ממשיכים מלמעלה למטה גילוי של אור אין סוף עצמו, שיהיה בבחינת "אתה", בפנייה ישירה, כך שהוי' יהיה "אלקינו".

ועמ"ש מענין פי' בא"י [ברוך אתה ה'] בד"ה מה טובו ובת"א [ובתורה אור] סד"ה השמים כסאי וזהו שמע ישראל כו' פי' שהי' יהיה בבחי' אלקינו

ועיינו במה שנכתב בעניין פירוש "ברוך אתה הוי" במאמר המתחיל "מה טובו", ובתורה אור, בסוף המאמר המתחיל "השמים כסאי". וזהו [פירוש] "שמע ישראל" וכו': שהי' יהיה בבחינת "אלקינו";

והיינו ע"י ואהבת בכל נפשך דכמו שלמעלה יש ע"ס [עשר ספירות] שעל ידם נמשך השפע מא"ס בעולמות כך יש באדם עשר בחי' הנפש שכל ומדות

והיינו על ידי "ואהבת בכל נפשך". כשם שלמעלה יש עשר ספירות, שעל ידן נמשכת ההשפעה מאין סוף אל העולמות, כך יש באדם עשר בחינות בנפש — שכל ומדות.

וזהו עבודת האדם לקשר כל בחי' הנפש בשכל ומדות של הקב"ה הנק' ע"ס [עשר ספירות] והיינו להתקשר עי"ז באור א"ס המלוכלש בהן כי צ"ל אליו ולא למדותיו ע' [עיינ] בפרדס של"ב

וזו עבודת האדם: לקשר את כל בחינות הנפש בשכל ובמדות של הקדוש ברוך הוא, הנקראים עשר ספירות; כלומר, באמצעות זאת להתקשר באור אין סוף המלוכלש בהן. שכן צריך להיות "אליו ולא למדותיו"; עיינו בפרדס, שער 32.

אלא שהתקשרות זו הוא ע"י שמקשר מוחו ושכלו בחכ"ד [בחכמה בינה ודעת] של הקב"ה שהוא התורה וכן הדבק במדותיו וזהו אהבת בכל נפשך היינו עשר בחינות שבנפש

אלא שהתקשרות זו נעשית על ידי כך שאדם מקשר את מוחו ושכלו בחכמה, בינה ודעת של הקדוש ברוך הוא, שהיא התורה; וכן על ידי "הדבק במדותיו". וזהו "ואהבת בכל נפשך", כלומר, עשר הבחינות שבנפש.

אך הנה נמצא למעלה עוד בחי' אחת שלמעלה מע"ס [מעשר ספירות] אשר אינה נמנה עמהן כלל לפי שהיא גי' בחי' א"ס והיינו בחי' רצון העליון ב"ה וכמ"כ [וכמו כן]

אך הנה, למעלה יש עוד בחינה אחת, הנעלית מעשר הספירות ואינה נמנית עמן כלל, משום שגם היא בחינת אין סוף. והיינו בחינת הרצון העליון, ברוך הוא. וכמו כן

נמצא בחי' זו בנפש בחי' רצון שלמעלה מהשכל (ועמ"ש מזה בד"ה ענין ק"ש [קריאת שמע] שזהו ענין יחידה שבנפש) להיות מי לי בשמים כו' כלה שארי כו'

נמצאת בחינה זו בנפש: בחינת רצון שלמעלה מן השכל (ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "עניין קריאת שמע", שזהו עניין היחידה שבנפש), להיות בבחינת "מי לי בשמים" וכו', "כלה שארי" וכו'.

וזהו ענין בכל מאודך והיינו שבחיי בכל נפשך זהו בחי נר"נ [נפש רוח נשמה] שהם שכל ומדות ובחיי בכל מאדך זהו בחי רצון הנ"ל שהוא מבחי יח ידה וחיה שהם מקיפים על השכל והמדות ולמעלה מהשגה וזהו ענין "בכל מאדך". כלומר, בחינת "בכל נפשך" היא בחינת נפש, רוח ונשמה, שהן שכל ומדות; ובחינת "בכל מאדך" היא בחינת הרצון הנזכרת לעיל, שמקורה בבחינת יחידה וחיה, המקיפות את השכל והמדות ונעלות מן ההשגה.

(והזוכה לזה הוא בחי הבעל תשובה וכמשנת"ל [וכמו שנתבאר לעיל] ממשל המים כשמעכבים אותם כו'. ועמ"ש מזה בפי תשא סדי"ה שמאלו תחת לראשי כו')

(ומי שזוכה לכך הוא בבחינת בעל תשובה, כפי שהתבאר לעיל במשל המים, כאשר מעכבים את זרימתם וכו'. ועיין במה שנכתב על כך בפרשת תשא, בסוף המאמר הפותח במילים "שמאלו תחת לראשי" וכו').

אך איך יגיע האדם למדרגה זו לעורר בחי רצון עליון שבנפשו מה שאינו נמנה בעשר ספירות שבנפש שהוא בחי מאדך הוא ע"י התעוררות רחמים שהוא מדתו של יעקב שנק' נחלה בלי מצרים

אך כיצד יכול האדם להגיע למדרגה זו, ולעורר בנפשו את בחינת הרצון העליון, שאינה נמנית עם עשר הספירות שבנפש, והיא בחינת "בכל מאדך"? הדבר נעשה באמצעות התעוררות רחמים, מידתו של יעקב, הנקראת "נחלה בלי מצרים".

והיינו מה שאנו מקדימים בברכת יוצר אור ברחמיך הרבים רחם עלינו לעורר רחמים רבים על הנשמה שירדה מאיגרא רמה כו'.

וזהו מה שאנו אומרים בתחילת ברכת יוצר אור: "ברחמיך הרבים רחם עלינו" — כדי לעורר רחמים רבים על הנשמה שירדה "מאיגרא רמה" וכו'.

9 והנה באמת בחי רחמים רבים שייך גם על עולמות עליונים מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא ואפילו על ג"ע [גן עדן] העליון משום שהוא רק זיו והארה כו' ועמ"ש בזה בד"ה כי ההרים ימוש ובאמת, בחינת הרחמים הרבים שייכת גם לעולמות העליונים: "המים התחתונים בוכים: אנו רוצים להיות לפני המלך"; ואפילו לגן עדן העליון, מפני שאינו אלא זיו והארה וכו'. ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "כי ההרים ימוש".

ולכן נק' נחלה בלי מצרים כיון ששייך בחי זו גם על עולמות היותר עליונים כו'.

ולכן היא נקראת "נחלה בלי מצרים", מאחר שבחינה זו שייכת גם לעולמות הנעלים ביותר וכו'.

והנה ע"י התעוררות רחמים יוכל להגיע ולבוא לבחי' ומדרגת בכל מאדך וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

והנה, באמצעות התעוררות הרחמים אפשר להגיע ולבוא לבחינת ומדרגת "בכל מאדך", ככתוב: "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי".

שבחי' נשר הוא התעוררות רחמים שע"י ואביא אתכם אלי ממש למהותו ועצמותו ית' (וזהו ג"כ ענין דרך הנשר בשמים וכמשי"ת [וכמו שיתבאר] דבחי' בכל מאדך ורצון העליון נקי שמים.

בחינת הנשר היא התעוררות רחמים, שבאמצעותה מתקיים "ואביא אתכם אלי" — ממש למהותו ועצמותו יתברך. (וזהו גם ענין "דרך הנשר בשמים"; וכפי שיתבאר, בחינת "בכל מאדך" והרצון העליון נקראים "שמים".)

ולהגיע לבחי' זו זהו דרך הנשר כו' כי קו האמצעי נקי בריח התיכון שמבריש מן הקצה העליונה בחי' סוכ"ע ורצון העליון עד קצה התחתונה וכמ"ש בזהר תרומה)

וההגעה לבחינה זו היא "דרך הנשר" וכו', שכן הקו האמצעי נקרא "הבריח התיכון", הנמשך מן הקצה העליון — בחינת סובב כל עלמין והרצון העליון — עד הקצה התחתון, וכמו שכתוב בזהר, תרומה.

(דקע"ה ע"ב). ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה וידבר כו' במדבר סיני בענין שאו כו' למשפחותם לבית אבותם.

(דף קעה ע"ב). ועיין גם כמה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "וידבר" וכו', "במדבר סיני", בענין "שאו" וכו', "למשפחותם לבית אבותם".

דפי' למשפחותם היינו ע' [שבעים] נפש יוצאי ירך יעקב שהוא הכל בחי' רחמים שע"י יבואו לגולגלתם הוא בחי' רצון העליון כנודע.

כי פירוש "למשפחותם" הוא שבעים הנפש "יוצאי ירך יעקב", שכולן בחינת רחמים; ובאמצעותה יבואו ל"גולגלותם", שהיא בחינת הרצון העליון, כידוע.

וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר פקודי (דרמ"א ע"א) ת"ח [תא חזי] השמים כסאי דא רקיעא דיעקב שריא ביה. פי' שע"י מדת רחמים דבחי' יעקב יוכל לבא לבחי' השמים כסאי כו'

וזהו שכתוב בזהר, פקודי (דף רמא ע"א): "בוא וראה: 'השמים כסאי' — זהו הרקיע שבו שורה יעקב". כלומר, באמצעות מידת הרחמים שבבחינת יעקב אפשר להגיע לבחינת "השמים כסאי" וכו'.

וזהו מי יעלה לנו השמימה כו' כי קרוב אליך הדבר היינו ע"י בחי' רחמים הנ"ל ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] צורתו של יעקב חקוקה תחת כסה"כ [כסא הכבוד] שהוא בחי' השמים כסאי כו'.

וזהו [הפירוש של] "מי יעלה לנו השמימה" וכו', "כי קרוב אליך הדבר": כלומר, באמצעות בחינת הרחמים שהזכרה לעיל. לכן אמרו חז"ל שדמותו של יעקב חקוקה מתחת לכיסא הכבוד, שהוא בחינת "השמים כסאי" וכו'.

10 והנה בחי' בכל מאודך בחי' תשובה עילאה נק' בחי' שמים כי הוא מבחי' יחידה שבנפש שהוא בחי' אור מקיף

והנה, הבחינה של "בכל מאודך", בחינת התשובה העילאה, נקראת בחינת "שמים", מפני שמקורה בבחינת יחידה שבנפש, שהיא בחינת אור מקיף.

כי נר"נ [נפש רוח נשמה] מתלבשים בכלים משא"כ חיה יחידה והיינו כי נשמה היא בחי' בינה שהיא השכל המושג ומובן והוא אם הבנים הם המדות שנולדו מהבינה ודעת

שהרי נפש, רוח ונשמה מלובשות בכלים, ואילו חיה יחידה אינן כך. כלומר, נשמה היא בחינת בינה, השכל שניתן להשיג ולהבין, והיא "אם הבנים": הבנים הם המדות, שנולדות מבינה ודעת.

אבל החכמה היא כח מה הביטול שלמעלה מהשכל המושג ומובן וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ י"ח ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ס"י ד'. לכן נק' מקיף והוא בחי' חיה וחכמה תחיה.

אבל חכמה היא כוח מה — הביטול שלמעלה מן השכל שניתן להשיג ולהבין, כפי שנכתב בספר של בינונים, בסוף פרק יח, ובאגרת הקודש, סימן ד. לכן היא נקראת "מקיף", והיא בחינת חיה: "וחכמה תחיה".

11 ובחי' יחידה הוא ג"כ למעלה מהחכמה ונקראו שמים ושמי השמים כמ"ש במ"א. ועוד טעם שבחי' תשובה עילאה בכל מאדך נקרא שמים דהנה איתא בס"י [בספר יצירה] שלש אמות אמשבעולם רוח מים אש. שמים נבראו תחלה מאש.

ובחינת יחידה היא גם למעלה מחכמה; והן נקראות "שמים" ו"שמי השמים", כפי שמוסבר במקום אחר. וטעם נוסף לכך שבחינת התשובה העילאה, "בכל מאודך", נקראת "שמים" הוא שכך נאמר בספר יצירה: שלוש אימות, אל"ף מ"ם שי"ן, בעולם — רוח, מים, אש; השמים נבראו תחילה מן האש,

12 וארץ נבראת ממים. ואויר נברא מרוח מכריע בינתיים וכן איתא שם ג' בחי' אלו כנפש ראש נברא מאש כו'.

והארץ נבראה ממים, והאויר נברא מרוח, המכריעה ביניהם. וכך נאמר שם גם על שלוש הבחינות האלה שכנפש: הראש נברא מאש וכו'.

ומבואר במ"א בד"ה אתם נצבים ושאר דוכתי בענין כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא שהוא בחי' הסתלקות ומבואר במקום אחר, כמאמר המתחיל "אתם ניצבים" וכמקומות נוספים, בענין כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, שזו בחינת הסתלקות,

והיינו לפי שאין ערוך לך כו' כי גם אצילות הוא השפלה מלשון ויאצל מן הרוח כו'

והיינו משום ש"אין ערוך לך" וכו'; שהרי גם אצילות היא ירידה, מלשון "ויאצל מן הרוח" וכו',

ונק' אדם דעשייה וע"כ האור א"ס הוא בבחי' הסתלקות ליכלל במקורו. וזהו אל עליון כו'.

והיא נקראת "אדם דעשייה". ולכן אור אין סוף נמצא בבחינת הסתלקות, כדי להיכלל במקורו. וזהו "אל עליון" וכו'.

13 והנה מזה נמשך כנפש ג"כ הרצוא בבחי' אש ליכלל למעלה נר הוי' נשמת אדם. וכנס"י [וכנסת ישראל] נק'

אשה עולה אשה אש ה' כו' וגם עולה כשלהבת העולה מאליה ולכן נק' בחי' זו שמים שהם מאש.

מכאן נמשך גם כנפש הרצוא, בבחינת אש, להיכלל למעלה: "נר הוי' נשמת אדם". וכנסת ישראל נקראת "אשה" — "עולה אשה", כלומר עולה שהיא אש; ["אשה" היא] אש ה' וכו'. "עולה" גם מלשון עלייה, כשלהבת העולה מאליה. לכן בחינה זו נקראת "שמים", שהם מאש.

ומ"ש ראש נברא מאש כי עיקר הרצון הוא בראש כמ"ש והיה על מצחו תמיד לרצון גלגלתא דחפיא על

מוחא כמ"ש בד"ה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ [מארץ מצרים].

ומה שנאמר "ראש נברא מאש" — משום שעיקר הרצון הוא בראש, כמו שכתוב: "והיה על מצחו תמיד לרצון". זהו הגולגולת המכסה על המוח, כפי שמוסבר במאמר המתחיל "אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים".

14 והנה שמים וארץ הם מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] והיינו כמ"ש במ"א דהרצוא ושוב שבכל עולם הם בחי' מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] הרצוא נמשך משם מ"ה [שם מ"ה] בחי' ביטול ליבטל ולהכלל באור א"ס ממש והשוב נמשך מבחי' ב"ן [שם ב"ן]

והנה, שמים וארץ הם [השמות] מ"ה וב"ן; כלומר, כפי שמבואר במקום אחר, הרצוא והשוב שבכל עולם הם בחינות מ"ה וב"ן. הרצוא נמשך משם מ"ה, מבחינת הביטול, כדי להתבטל ולהכלל באור אין סוף ממש; והשוב נמשך מבחינת ב"ן.

וזהו ענין והארץ הדום רגלי כמשי"ת [כמו שיתבאר] לקמן אי"ה [אם ירצה השם] וזהו יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] בסנהדרין ר"פ חלק (דצ"א ע"ב) וזהו ענין "והארץ הדום רגלי", כפי שיתבאר להלן, אם ירצה ה'. וזהו "יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו"; וחז"ל אמרו בסנהדרין, בתחילת פרק "חלק" (דף צ"א ע"ב):

אל השמים מעל זו הנשמה ואל הארץ זה הגוף וכ"ה במדרש רבה פרשה ויקרא פ' ד'.

"אל השמים מעל — זו הנשמה; ואל הארץ — זה הגוף". וכך נאמר גם במדרש רבה, פרשת ויקרא, פרשה ד'.

ויש לפרש בזה עוד עפמ"ש [על פי מה שכתוב] ברבות ס"פ האזינו השמים ד"א [דבר אחר] למה לשמים ולארץ כו' ואיני יודע להיכן נפשי הולכת אם לשמים אם לארץ שנאמר מי יודע כו' עא"ש דלכאורה תמוה שיסתפק מרבע"ה [משה רבינו עליו השלום] שמא ח"ו [חס ושלום] לארץ.

ואפשר לבאר זאת עוד על פי דברי המדרש רבה בסוף פרשת "האזינו השמים": "דבר אחר: למה לשמים ולארץ?" וכו', "ואיני יודע להיכן נפשי הולכת, אם לשמים אם לארץ, שנאמר 'מי יודע' וכו'; עיינו שם. ולכאורה הדבר תמוה: איך משה רבנו עליו השלום יכול היה להסתפק שמא, חס ושלום, תלך נפשו לארץ?

אך הענין עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזח"א [בזהר חלק א] פ' ויחי (דרמ"ה סע"א [סוף עמוד א]) תלת נשמתין אינון כו' עד כגופא דאיהו מאנא לנשמתא.

אלא שהענין הוא על פי מה שכתוב בזהר חלק א', פרשת ויחי (דף רמ"ה ע"א): "תלת נשמתין אינון וכו', עד "כגופא דאיהו מאנא לנשמתא".

והמכוון שע"י יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] נמשכים ב' בחינות בהנשמה. כי ז"א הוא סוף עולמות הא"ס כמ"ש בענין הכרובים כרוב אחד מקצה מזה וכו'

והכוונה היא שעל ידי ייחוד ז"א ונוקבא נמשכות בנשמה שתי בחינות. שהרי ז"א הוא סוף עולמות אין סוף, כפי שנאמר בענין הכרובים: "כרוב אחד מקצה מזה"; וכו'

ועל ידו נמשך מא"א [מאריך אנפין] ועתיק עד א"ס והנוק' [והנוקבא] היא שרש דבי"ע הנקרא גופא והנשמה הנולדה מיחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כלולה מב' בחי' אלו

ועל ידו נמשכת ההמשכה מאריך אנפין ועתיק עד אין סוף; והנוקבא היא השורש של בריאה, יצירה ועשיה, הנקרא "גופא". והנשמה הנולדת מייחוד ז"א ונוקבא כלולה משתי הבחינות האלה.

והיינו ענין מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] שהם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] הנק' שמים וארץ וזהו שהנשמה יש בה ג"כ בחינות שמים וארץ

וזהו ענין מ"ה וב"ן, שהם ז"א ונוקבא הנקראים שמים וארץ. ולכן יש גם בנשמה בחינות של שמים וארץ,

והיינו בחי' מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] או מקיפים ופנימיים יחידה חיה ונר"נ [ונפש רוח נשמה] כו' אשר בחי' נר"נ [נפש רוח נשמה] נק' גוף לגבי חיה יחידה כו'

כלומר, הבחינות של מ"ה וב"ן, או המקיפים והפנימיים [הבחינות]: יחידה וחיה, ונפש, רוח ונשמה וכו'; שכן הבחינה של נפש, רוח ונשמה נקראת "גוף" ביחס לחיה וליחידה וכו'.

והנה יש נשמות עליונות שעיקר הנשמה מז"א הנק' שמים וקצת מהמל' הנק' ארץ ויש להפך וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] בראשית (דל"ז ע"ב)

והנה, יש נשמות נעלות שעיקר נשמתן מז"א, הנקרא שמים, ומקצתה מהמלכות, הנקראת ארץ; ויש גם להפך, כמובא במקדש מלך, בראשית (עמוד 37).

וזה היה ענותנותו דמשה שנסתפק מאיזה משני בחי' הנ"ל הוא עיקר נשמתו כו' ובאמת שרש נשמתו מלמעלה מעלה וע"ש ברכות:

וזו הייתה ענותנותו של משה: הוא הסתפק איזו משתי הבחינות הנזכרות לעיל היא עיקר נשמתו וכו'; אך לאמיתו של דבר, שורש נשמתו הוא למעלה מעלה. ועיין שם במדרש רבה.

15 קיצור וכדי שיהיה נמשך תוספת אור הנ"ל זהו דוקא ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מעוה"ז בבחי' רעו"ד [רעותא דליבא] בכל מאדך שזהו ענין במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים ועמ"ש בד"ה וישב יעקב ובד"ה מי מנה בענין אף עשיתיו ובד"ה עלי באר.

סיכום. כדי שתימשך תוספת האור הנזכרת לעיל, הדבר נעשה דווקא באמצעות העלאת מ"ן מעולם הזה, בבחינת רצון שכלב, "בכל מאדך". זהו ענין "במקום שבעלי תשובה עומדים". וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "וישב יעקב", ובמאמר המתחיל "מי מנה" בענין "אף עשיתיו", ובמאמר המתחיל "עלי באר".

וענין בכל נפשך ע"ס [עשר ספירות] שבנפש ובכל מאדך רצון יחידה ולבוא לבחי' זו זהו ע"י רחמים.

ענין "בכל נפשך" הוא עשר הספירות שבנפש, ו"בכל מאדך" הוא הרצון, בחינת יחידה; וההגעה לבחינה זו היא באמצעות רחמים.

וזהו דרך הנשר בשמים כי בחי' זו דיחידה נק' שמים מקיף סולם כו' מגיע השמימה. שמים מאש רצוא מ"ה [שם מ"ה] ארץ שוב ב"ן [שם ב"ן] יקרא אל השמים מעל כו':

וזהו "דרך הנשר בשמים", שכן בחינת היחידה נקראת "שמים" — אור מקיף; "סולם" וכו', "מגיע השמימה". שמים — מאש: רצוא, מ"ה; ארץ — שוב, ב"ן; "יקרא אל השמים מעל" וכו'.

16 ג והנה ע"י אתעדלית [אתערותא דלתתא] שבבחי' בכל מאדך שהוא בחי' תשובה נמשך מלמעלה אתעדל"ע

[אתערותא דלעילא] שיהי' [שיהיה] השמים כסאי.

3. והנה, באמצעות אתערותא דלתתא שבבחינת "בכל מאדך", שהיא בחינת תשובה, נמשכת מלמעלה אתערותא דלעילא, כדי שיהיו "השמים כסאי".

פ"י כמו עד"מ האדם כשיושב על הכסא שנשפל בחי' אחוריים של הגוף לישוב על הכסא וגם ע"י נשפל ראשו כו'.

כלומר, על דרך משל, כאשר אדם יושב על כיסא, החלק האחורי של גופו מונמך כדי לשבת על הכיסא, ובכך גם ראשו מונמך וכו'.

כך ענין בחי' כסא למעלה הוא להיות ישיבת והמשכת א"ס ב"ה ממש ע"י (כדכתיב) (דניאל ז' ט') עד די כורסון רמיו ועתיק יומין יתיב וידוע הפ"י עתיק יומין הוא בחי' המתנשא מימות עולם

כך גם ענינה של בחינת כיסא למעלה: באמצעותה נעשית ישיבתו והמשכתו של אין סוף ברוך הוא עצמו, ככתוב (דניאל ז', ט'): "עד שהוצבו כיסאות וישב עתיק יומין". ופירוש הדבר ידוע: עתיק יומין הוא הבחינה הנישאת מעל ימי העולם,

דהיינו למעלה מגדר השתלשלות כו' והגם שנאמר ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם שהוא בחי' ז"א.

כלומר, למעלה מגדר ההשתלשלות וכו'. ואף שנאמר: "ועל דמות הכיסא דמות כמראה אדם", שהיא בחינת ז"א,

אך כי בז"א מלובש בחי ע"ק [עתיקא קדישא] וא"א ממש ולכן נאמר כמראה אדם דהיינו כמו בחי א"א עיין בפ' משפטים (דקכ"ב א')

[הדבר הוא] מפני שבז"א מלובשות ממש בחינת עתיקא קדישא ואריך אנפין; ולכן נאמר "כמראה אדם", כלומר, כמו בחינת אריך אנפין. עיין בפרשת משפטים (דף קכ"ב ע"א).

ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם נשא (קל"ה א') אחרי (ס"ו ב') גבי בי נשבעתי ועמ"ש עוד מענין כסה"כ [כסא הכבוד] בסידור אחר עלינו לשבח בד"ה ביאור למ"ש בלק"א [בלקוטי אמרים] פנ"ב כי

ובמקדש מלך שם; בפרשת נשא (דף קל"ה ע"א); בפרשת אחרי (דף ס"ו ע"ב), בעניין "כי נשבעתי". ועיין עוד בעניין כיסא הכבוד בסידור, אחרי "עלינו לשבח", בדרוש המתחיל "ביאור למ"ש בלק"א פנ"ב: ש-

הנה עם היות שהיושב על הכסא הוא בחי הגוף עד"מ ולמעלה הוא בחי המדות עליונות שנק' גופין חסד דרועא ימינא כו' תפארת גופא כו'.

אף שהיושב על הכיסא הוא, על דרך משל, בחינת הגוף, ולמעלה זו בחינת המדות העליונות, הנקראות "גופים": "חסד — זרוע ימין" וכו', "תפארת — גוף" וכו',

שהע"ס [שהעשר ספירות] נק' רק גופא וכלי של המאציל ב"ה כדי שעייז יהיה הנהגת העולמות אך כמו שהנשמה מתלבשת בגוף ומיוחד עמו בתכלית כמ"כ [כמו כן] א"ס ב"ה מלובש במדותיו ית' ואיהו וחיוהי וגרמוהי חד.

שהרי עשר הספירות נקראות רק "גוף" וכלי של המאציל ברוך הוא, כדי שבאמצעותן תהיה הנהגת העולמות. אולם כשם שהנשמה מתלבשת בגוף ומיוחדת עמו בתכלית, כך גם אין סוף ברוך הוא מלובש במדותיו יתברך, ו"הוא, חיו וכליו — אחד".

17 ועי' ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה וברא את העולם כו' ולכן כאשר נמשכים המדות עליונות הנק' גופא

ועל כך אמרו חז"ל: "בעשרה לבושים נתלבש הקדוש ברוך הוא וברא את העולם" וכו'. לכן, כאשר מדות העליונות, הנקראות "גופא" (גוף), נמשכות למטה

עיי' הכסא להאיר בג"ע [בגן עדן] זהו תוספת אור מעצמותו ית' ממש וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] אות א' בענין באתי לגני כו' ועמ, ש בד"ה והיה לכם לציצית וזהו השמים כסאי.

על ידי הכיסא, כדי להאיר בגן עדן, זהו אור נוסף מעצמותו ממש, כפי שנכתב לעיל, בסעיף א, בעניין "באתי לגני" וכו'. ועיינו כמה שנכתב במאמר המתחיל "והיה לכם לציצית". וזהו "השמים כסאי".

פ"י שמים הוא בחי' אש ומים חו"ג [חסד וגבורה] דאצילות רצוא ושוב שמתייחדים ע"י תפארת קו האמצעי הוא נשפל לישוב על הכסא.

כלומר, "שמים" הם בחינת אש ומים — חסד וגבורה דאצילות, רצוא ושוב — המתייחדים על ידי תפארת, הקו האמצעי; בחינה זו נשפלת לשבת על הכיסא,

להאיר למטה ולהתהוות בחי' ג"ע [גן עדן] נברא (ופ"י שמים הם אש ומים יחד היינו יחוד הרצוא ושוב אז גם השוב הוא במעלה עליונה מאד

כדי להאיר למטה ולהתהוות בחינת גן עדן נברא. (פירוש "שמים", אש ומים יחד, הוא יחוד הרצוא והשוב; ואז גם השוב הוא במעלה נעלית מאוד,

כי השוב מבחי' ב"ן [שם ב"ן] וכשנפרד מבחי' הרצוא דמ"ה [דשם מ"ה] יוכל להיות נמשך בבחי' יש אבל כשמיוחד בתכלית עם הרצוא יחוד מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] זהו ענין שמים היינו שגם במה כלול ב"ן [שם ב"ן])

שכן השוב הוא מבחינת ב"ן, וכשהוא נפרד מבחינת הרצוא של מ"ה, הוא יכול להימשך לבחינת יש; אבל כשהוא מיוחד לגמרי עם הרצוא, יחוד מ"ה וב"ן, זהו ענין "שמים" — כלומר, שגם בתוך מ"ה כלול ב"ן.

ומי הוא הגורם לזה שיתהווה בחי' כסא הנ"ל ושיושפלו המדות למטה לישוב על הכסא הוא בחי' שמים ומה גורם לכך שתתהווה בחינת הכיסא הנזכרת, ושהמדות יישפלו למטה לשבת על הכיסא? זוהי בחינת "שמים",

שהוא רצון העליון ב"ה בחי' מקיף על הכלים שא"א לו להתלבש בכלים הנה משם דוקא נמשך להיות בחי' ישיבה והשפלה זו

שהיא הרצון העליון, ברוך הוא, בחינת [אור] המקיף על הכלים, שאינו יכול להתלבש בכלים; דווקא משם נמשכת בחינת ישיבה והשפלה זו.

(וביאור הענין כי הכסא הוא הפרסא המפסיק בין אצילות לבריאה שבה וע"י דוקא יומשך להיות נמשך אור האצילות לבריאה משא"כ אם לא היה הפרסא לא היה אפשר כלל להיות התחברות אצילות לבריאה

(וביאור הענין: הכיסא הוא הפרסא המפסיק בין אצילות לבריאה, שבה ועל ידה דווקא נמשך אור האצילות אל הבריאה; ואילו אילו לא הייתה הפרסא, לא היה אפשר כלל שתהיה התחברות בין אצילות לבריאה,

וכמו בעולם התהו לא היה כלל התחברות וגילוי אצילות בבריאה. וכדי שיהיה התחברות זו זהו דוקא ע"י הפרסא וכענין ויבא משה בתוך הענן.

וכמו שבעולם התהו לא היה כלל חיבור וגילוי של אצילות בבריאה. כדי שחיבור זה יתקיים, הוא אפשרי דוקא באמצעות הפרסא, בדומה לעניין "ויבא משה בתוך הענן".

וכענין המשל שבו ועל ידו דוקא אפשר להשיג השכל ואף שהמשל מעלים עליו הנה זהו סיבה שיוכל להשיגו משא"כ בלא המשל א"א להשיגו כלל. א"כ ההעלם של המשל הוא סיבת הגילוי.

וכמו במשל, שבו ובאמצעותו דוקא אפשר להשיג את השכל: אף שהמשל מסתיר אותו, ההסתר הזה הוא שמאפשר לאדם להשיגו; ואילו בלי המשל אי אפשר להשיגו כלל. נמצא שההסתר של המשל הוא סיבת הגילוי.

ובאמת שרש פרסא זו נמשך ממקום גבוה מאד וכמ"ס בת"א [בתורה אור] בד"ה והבדילה הפרוכת וזהו ענין השמים כסאי שע"י שמים תשובה עילאה רצון העליון ממשיכים בחי' כסא הנ"ל וזהו ענין סולו לרוכב בערכות ב"ה שמו ועיין מזה בהרמ"ז [בהרב משה זכות] (תרומה) (קס"ה ב').

ובאמת, שורשה של פרסא זו נמשך ממקום גבוה מאד, כפי שנכתב בתורה אור, במאמר הפותח במילים "והבדילה הפרוכת". וזהו ענין "השמים כסאי": באמצעות "שמים", תשובה עילאה, ממשיכים את הרצון העליון ומורידים את בחינת הכיסא הנוכרת לעיל. וזהו ענין "סולו לרוכב בערכות ב"ה שמו"; ועינינו בענין זה ברמ"ז, (תרומה) (עמוד 2165).

גם י"ל [יש לומר] בענין השמים כסאי עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במ"א בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני [בני ישראל] בענין ג' פעמים קדוש אשר הקדוש הראשון דאסתלק ו' רזא דשמים עילאין לעילא כו' אפשר להסביר גם את ענין "השמים כסאי" על פי מה שנכתב במקום אחר, בביאור על הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל", בענין שלוש פעמים "קדוש": ה"קדוש" הראשון הוא "שאות הווי"ו מסתלקת למעלה, סוד השמים העליונים" וכו',

ולכתר נהיר ההו נהירו עילאה על כורסיא דאיהו שמים כו' וכדין אקרי קדוש כו' ע"ש.

"ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הכיסא, שהוא שמים" וכו', "ואז נקרא קדוש" וכו'; עיינו שם.

ומבואר שם פ"י דאסתלק ו' זהו ענין למסור נפשו באחד ועי"ז נמשך יחוד או"א [אבא ואימא] להיות נמשך אור חדש כ"ו נמצא בחי' שמים שייך לתשובה עילאה.

ומבואר שם שפירוש "הווי"ו מסתלקת" הוא ענין מסירת הנפש ב"אחד", ועל ידי כך נמשך יחוד אבא ואמא, כדי שימשך אור חדש וכו'. נמצא שבחינת "שמים" שייכת לתשובה עילאה.

אלא שבחיי כסאי היינו כשנמשך אח"כ האור מלמעלה למטה כו' ועמ"ש ע"פ השמים מספרים כו'
אלא שבחינת "כסאי" היא כאשר האור נמשך לאחר מכן מלמעלה למטה וכו'. ועיינו במה שנכתב על הפסוק
"השמים מספרים" וכו':

מנהרי ומנצצי כו' ועיין עוד בזח"א [בזהר חלק א] ויחי (דרכ"ט ע"א) ע"פ היושבי בשמים כו' על כורסיא
דאקרי שמים כו' ועמ"ש סד"ה המגביהי לשבת כו'.

"מאירים ומנצצים" וכו'. ועיינו עוד בזהר, חלק א, ויחי (עמוד 229א), על הפסוק "היושבי בשמים" וכו': "על
הכיסא שנקרא שמים" וכו'. ועיינו גם במה שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "המגביהי לשבת" וכו'.

ועפ"ז [ועל פי זה] אפשר לפרש עוד במ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם כו'
ולפי זה אפשר להסביר עוד את הכתוב: "ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם, וישם שם את האדם" וכו'.

ואח"כ נאמר ויקח כו' את האדם ויניחהו בג"ע [בגן עדן] ולכאורה הוא כפל ענין שכבר נאמר וישם שם
את האדם

ואחר כך נאמר: "ויקח" וכו' "את האדם ויניחהו בגן עדן"; ולכאורה זו חזרה, שהרי כבר נאמר "וישם שם את האדם".

אך הענין דמבואר במ"א ע"פ שמח כו' כשמחך יצירך בג"ע [בגן עדן] מקדם דהיינו כמו שבתחלת בריאת
העולם היה הגילוי באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] מצד עצמו

אך הענין הוא, כפי שמבואר במקום אחר על הפסוק "שמח" וכו', "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם": כלומר, כשם
שבתחילת בריאת העולם הייתה ההתגלות באמצעות אתערותא דלעילא, מצד עצמה,

וזהו ענין מ"ש תחלה וישם שם את האדם אשר יצר דהיינו בחי' אדם העליון וכמ"ש בפ' בראשית (דכ"ו
ע"א) וזהו אשר יצר ע"ד יוצר אור ובורא חושך כו' כמ"ש במ"א.

וזהו ענינו של מה שנאמר תחילה: "וישם שם את האדם אשר יצר", כלומר בחינת אדם העליון, כפי שנכתב בפרשת
בראשית (דף כ"ו ע"א). וזהו "אשר יצר", בדומה ל"יוצר אור ובורא חושך" וכו', כפי שמבואר במקום אחר.

ופסוק ויקח כו' את האדם קאי על אדה"ר [אדם הראשון] ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה דהיינו
שמעתה ימשיך זה ע"י אתעדל"ע [אתערותא דלתתא] דוקא:

והפסוק "ויקח" וכו' "את האדם" מתייחס לאדם הראשון: "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה". כלומר, מכאן ואילך
ימשיך זאת דווקא באמצעות אתערותא דלתתא.

18 קיצור וזהו השמים תשובה ממשיך כסאי ועיי יתיב לרוכב בערבות. וישם שם את האדם כו' כשמחך כו':

תקציר. וזהו "השמים": התשובה ממשיכה "כסאי", ובאמצעותה "ייתב" — "לרוכב בערבות". "וישם שם את האדם" וכו'; "כשמחך" וכו'.

19 ד והארץ הדום רגלי. פי שלצורך המשכת השמים כסאי צ"ל העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בבחי' בכל מאדך שהוא בחי' רצוא מלמטה למעלה.

4. "והארץ הדום רגלי". כלומר, כדי להמשיך למטה את "השמים כסאי", צריך להעלות מ"ן — מים נוקבין — בבחינת "בכל מאדך", שהיא בחינת רצוא מלמטה למעלה.

אבל בחי' והארץ הדום רגלי הוא בחינת השוב בחי' שמאל דוחה שמשפיל א"ע [את עצמו] לומר מי אנכי אשר אבוא להתקרב אל

אבל הבחינה של "והארץ הדום רגלי" היא בחינת שוב, בחינת "שמאל דוחה": האדם משפיל את עצמו ואומר: "מי אני שאבוא להתקרב אל

המלך וירא מגשת אליו בבחי' יראה ופחד כמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שמקבל עליו עול מלכות שמים ביראה ופחד כמ"ש שום תשים עליך מלך.

המלך? והוא ירא לגשת אליו, מתוך יראה ופחד, כמו שכתוב: "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק"; הוא מקבל עליו את עול מלכות שמים ביראה ובפחד, כמו שכתוב: "שום תשים עליך מלך".

20 והנה עיי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בקבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] שמשפיל א"ע [את עצמו] שירא מגשת ומקבל עליו עול מצות כמ"כ [כמו כן] מעורר למעלה בזה האופן שיושפל שפע א"ס ב"ה להתלבש למטה בדברים תחתונים גשמיים

קעת, באמצעות אתערותא דלתתא בקבלת עול מלכות שמים — כשהאדם משפיל את עצמו, ירא להתקרב ומקבל עליו את עול המצוות — הוא מעורר למעלה באותו אופן שהשפע מאין סוף, ברוך הוא, יושפל ויתלבש למטה בדברים גשמיים ונמוכים,

היינו במעשה המצות גשמיים ועז"נ [ועל זה נאמר] והארץ הדום רגלי שהוא מדה כנגד מדה שכמו שמשפיל א"ע [את עצמו] להיות בבחי' יראה מרחוק כו'

כלומר, בקיום המעשי של המצוות הגשמיות. ועל כך נאמר: "והארץ הדום רגלי": מידה כנגד מידה; כשם שהוא משפיל את עצמו ונמצא במצב של יראה מרחוק וכו',

כמ"כ [כמו כן] נשפל ונמשך מלמעלה אור וגילוי בענינים גשמיים במצות מעשיות וזהו והארץ היא בחי' קבלת מלכות שמים הוא בחי' שוב הנ"ל הדום רגלי

כך גם האור והגילוי נמשכים למטה מלמעלה בענינים גשמיים, במצוות מעשיות. וזהו "והארץ" — בחינת קבלת מלכות שמים, בחינת השוב שהזכרה לעיל: "הדום רגלי".

(ועיין מענין השמים כסאי ברבות בא ר"פ י"ז משפטים תוך פל"א בחקתי ר"פ ל"ו נשא ר"פ י"ב)

(ועיינו בענין "השמים כסאי" ברבות: בא, בתחילת פרק י"ז; משפטים, בתוך פרק ל"א; בחוקות, בתחילת פרק ל"ו; נשא, בתחילת פרק י"ב).

והנה כ"ז [כל זה] הוא עתה שהשפע שלמעלה נמשכת ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] שכפי ערך ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] כך הוא האתעדל"ת [האתערותא דלעילא] והמשכת מ"ד [מ"ן דוכרין].

והנה, כל זה שייך למצב הנוכחי, שבו השפע מלמעלה נמשך באמצעות העלאת מ"ן ואתערותא דלתתא, כך שלפי מידת העלאת מ"ן כך היא האתערותא דלעילא והמשכת מ"ד.

והיינו ענין השמים כסאי שהוא ע"י בחינת רצוא והארץ הדום שהוא בחי' שוב אבל לעתיד לבא באלף השביעי אשר אז יהיה עיקר הגמול והשכר כתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני.

וזהו ענין "השמים כסאי", שהוא באמצעות בחינת רצוא, ו"הארץ הדום", שהיא בחינת שוב. אבל לעתיד לבוא, באלף השביעי, שבו יהיה עיקר הגמול והשכר, נאמר: "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני".

פי' אני עושה אותן בעצמי בלתי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] שאין מגיע לשם בחי' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] כ"א הוא בעצמו ית' עושה אותם בלתי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] כלל והם בבחי' עומדים לפני היינו בחי' פנימיות והוא למעלה מעלה מבחי' השמים כסאי

כלומר, "אני עושה" אותם בעצמי, בלי אתערותא דלתתא, שכן בחינת אתערותא דלתתא אינה מגיעה לשם; אלא הוא יתברך עושה אותם בעצמו, בלי אתערותא דלתתא כלל. הם בבחינת "עומדים לפני" — כלומר, בחינת פנימיות; והיא נעלית הרבה מאוד מבחינת "השמים כסאי",

שהרי על הכסא נמשך ומתגלה רק בחי' אחורי האדם היושב על הכסא וכנודע שגם בבחי' רצון העליון יש חיצוניות ופנימיות וכמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון כו'

שהרי על הכיסא נמשכת ומתגלה רק בחינת אחוריו של האדם היושב על הכיסא. וכידוע, גם בבחינת הרצון העליון יש חיצוניות ופנימיות, וכמו שנכתב במקום אחר, במאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון" וכו'.

ולכן בבחי' השמים החדשים והארץ החדשה כתיב עומדים לפני דוקא וזהו שנאמר אלעתיך לבא הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד שיתעלו כל העולמות עד בחי' מאד הגבוה.

ולכן, ביחס לבחינת השמים החדשים והארץ החדשה נאמר דווקא "עומדים לפני". וזהו שנאמר על העתיד לבוא: "הנה ישכיל עבדי, ירום ונשא וגבה מאד" — שכל העולמות יתעלו עד לבחינת ה"מאד" הנעלה.

21 והיינו כי מבואר למעלה בפ"י וענין שמים שהוא בחי' בכל מאדך תשובה עילאה בחי' מקיף אכן וגבה

מאד היינו שיהיה בחי' מאד ממדרגה הגבוה יותר

כלומר, לעיל הוסבר בפירושו ובמשמעות של "שמים", שהם בחינת "בכל מאדך" — תשובה עילאה, בחינת מקיף. אך "וגבה מאד" פירושו שתהיה בחינת "מאד" ממדרגה גבוהה יותר,

הרבה ממדרגת בחי' בכל מאדך [שבחי' בכל מאדך נמשך מבחי' יחידה ולע"ל [ולעתיך לבוא] יומשכו נשמות חדשות שלמעלה גם ממדרגת יחידה שבאדה"ר כמבואר בספר הגלגולים ר"פ שביעי וז"ל [וזה לשון] ודע כי יש שני מיני נשמות.

בהרבה ממדרגת בחינת "בכל מאדך". [שהרי בחינת "בכל מאדך" נמשכת מבחינת יחידה, ולעתיך לבוא יימשכו נשמות חדשות שהן למעלה גם ממדרגת היחידה של אדם הראשון, כפי שמבואר בספר הגלגולים, בתחילת פרק ז', ואלה דבריו: דע שיש שני מיני נשמות.

א' אותן שנכללו באדה"ר [באדם הראשון]. ב' הם אותם שלא נכללו באדה"ר [באדם הראשון] ואלו הנשמות הם יותר גבוהים ומעולים מכל הנשמות שנכללו באדה"ר [באדם הראשון]

האחד — אותן שנכללו באדם הראשון. השני — אותן שלא נכללו באדם הראשון; נשמות אלה גבוהות ונעלות יותר מכל הנשמות שנכללו באדם הראשון,

וכמו שביארנו בפ"א כי נשמות אדה"ר [אדם הראשון] כוללות מן נפש דעשייה עד יחידה דאצילות כן אותם הנשמות שלא נכללו באדה"ר [באדם הראשון] הם עד"ז כו'

וכשם שביארנו בפרק א' שנשמות אדם הראשון כוללות מדרגות מנפש דעשייה ועד יחידה דאצילות, כך גם הנשמות שלא נכללו באדם הראשון הן על דרך זו, וכו'.

ובאלף השביעי יתעטרו אלו הנשמות שנכללו באדה"ר [באדם הראשון] באותם הנשמות היותר גבוהים מהם כל חלק וחלק עם הדומה לו עכ"ל [עד כאן לשונו].

ובאלף השביעי יתעטרו הנשמות שנכללו באדם הראשון באותן נשמות הגבוהות מהן, כל חלק וחלק עם הדומה לו. עד כאן לשונו.

22 ועמ"ש מזה בד"ה ואכלתם אכול והנה ברבות ר"פ בראשית פרשה א' רב הונא בשם ר' [רבין] אליעזר בנו של ר' [רבין] יוסי הגלילי אמר אפילו אותן שכתוב בהן

וראה מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ואכלתם אכול". והנה, במדרש רבה, בתחילת בראשית, פרשה א: אמר רב הונא בשם רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי: אפילו אותם שנאמר עליהם,

כי הנני בורא שמים חדשים (בישעיה ס"ה) כבר הן ברואין מששת ימי בראשית הה"ד [הדא הוא דכתיב]

"כי הנני בורא שמים חדשים" (בישעיהו, פרק ס"ה), כבר נבראו בששת ימי בראשית, כמו שנאמר,

כי כאשר השמים החדשים כו' ע"ש והיינו כמ"ש בספר הגלגולים שם שגם הנשמות החדשים הנ"ל נבראו בששת ימ"ב [ימי בראשית].

"כי כאשר השמים החדשים" וכו'; ראה שם. וזה מתאים למה שנכתב בספר הגלגולים שם, שגם הנשמות החדשות הנזכרות לעיל נבראו בששת ימי בראשית.

ועמ"ש בענין והיה אור הלכנה כו' בפ"י אור שבעת הימים וע' עוד מענין כי כאשר השמים החדשים בפ' בראשית (כ"ה ב')

וראה מה שנכתב בעניין "והיה אור הלכנה" וכו', על פירוש "אור שבעת הימים". וראה עוד בעניין "כי כאשר השמים החדשים" בפרשת בראשית (עמוד 25ב),

ויקרא (י"ו א') אחרי (ס"ה ב') ס"פ ואתחנן דע"ר ע"ב] ע"כ אז יהיה שמים וארץ חדשים אשר אני עושה מעצמי:

ויקרא (עמוד 16א), אחרי (עמוד 68ב), [ו] בסוף פרשת ואתחנן, עמוד 270ב. לכן, אז יהיו שמים וארץ חדשים "אשר אני עושה", מעצמי.

23 ה כן יעמדו זרעכם ושמכם. הנה ידוע שע"י קיום המצות בעוה"ז בבחינת היום לעשותם מוסיפים אורות למעלה ויתגלו לע"ל [לעתיד לבוא] ונק' בשם זריעה וצמיחה וכמ"ש בד"ה הבאים ישרש ובד"ה כי תבואו אל הארץ כו'

5. "כך יעמדו זרעכם ושמכם". ידוע שעל ידי קיום המצוות בעולם הזה, בבחינת "היום לעשותם", מוסיפים אורות למעלה, והם יתגלו לעתיד לבוא. הדבר נקרא זריעה וצמיחה, כפי שנכתב במאמר המתחיל "הבאים ישרש" ובמאמר המתחיל "כי תבואו אל הארץ" וכו',

ושבתה הארץ כו' ובד"ה ששים המה מלכות כו' ע"ש והוא כמשל הזריעה שזורעין הגרעין בארץ וע"י כח הצומח שבארץ נצמח בתוספת וריבוי מאד ובעילוי רב וכל מה שמשתהה הגרעין בארץ יותר "ושבתה הארץ" וכו', ובמאמר המתחיל "ששים המה מלכות" וכו'; עיינו שם. הדבר דומה לזריעה: זורעים גרעין בארץ, ובכוח הצמיחה שבארץ הוא צומח בתוספת וריבוי גדולים מאוד ובהתעלות רבה. וככל שהגרעין שוהה זמן רב יותר בארץ,

אזי יהיה הצמיחה והתוספת בעילוי רב כמ"כ [כמו כן] עד"מ בחי' היום לעשותם הוא בחי' זריעה שזורעים בארץ העליונה ע"י קיום המצות והצמיחה יהיה לע"ל [לעתיד לבוא] ועד"ז נק' ג"כ בשם עיבור ולידה כמ"ש חלה וגם ילדה ציון כו'.

כך תהיה הצמיחה והתוספת בהתעלות רבה יותר. כך גם, בדרך משל, בחינת "היום לעשותם" היא בחינת זריעה: זורעים בארץ העליונה על ידי קיום המצוות, והצמיחה תהיה לעתיד לבוא. ועל דרך זו הדבר נקרא גם עיבור ולידה, כפי שנכתב: "חלה וגם ילדה ציון" וכו'.

24 וכל מה שמשתהה עתה בהארץ יותר היינו אריכות הזמן שעד ימות המשיח ותח"מ [ותחיית המתים] שהמשכות אלקות הוא בהעלם עדיין בבחי' זריעה או בבחי' עיבור יהיה הצמיחה לע"ל [לעתיד לבוא] בתוספת עילוי רב.

וככל שהוא שוהה זמן רב יותר עתה בארץ — כלומר, ככל שמתארך הזמן עד ימות המשיח ותחיית המתים, שבמהלכו המשכות של אלקות עדיין בהעלם, בבחינת זריעה או בבחינת עיבור — כך תהיה הצמיחה לעתיד לבוא בתוספת עילוי גדולה יותר.

וזהו ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו פי' זה ה' הנגלה לנו עתה הוא ע"י שקוינו לו וזהו [פירוש] "ואמר ביום ההוא: הנה אלקינו זה, קוינו לו". כלומר, הוי' שמתגלה לנו עתה [מתגלה] בזכות שקוינו לו,

דהיינו שעשינו בחיי קוין והמשכות כל משך היום לעשותם רק שאותותינו לא ראינו ועתה רואים בבחי' גילוי ואומרים זה ה' אשר קוינו לו כו' ועיין במדרש שמות רבה ס"פ כ"ג

כלומר, שעשינו קוים והמשכות במשך כל תקופת ה"יום לעשותם", אלא ש"אותותינו לא ראינו"; ועתה רואים זאת בגילוי ואומרים: "זה הוי' אשר קיוינו לו" וגו'. ועיין במדרש שמות רבה, סוף פרשה כ"ג.

והנה בצדיקים כתיב אור זרוע לצדיק ובבעלי תשובה כתיב אשריכם זורעי על כל מים שלצדיקים כבר נזרע האור.

והנה, על הצדיקים נאמר "אור זרוע לצדיק", ועל בעלי תשובה נאמר "אשריכם זורעי על כל מים", שכן אצל הצדיקים האור כבר נזרע,

אבל הבע"ת [הבעלי תשובה] הם הזורעים עתה בכל משך דעכשיו וע"ז מבטיח להם הנביא כן יעמוד זרעכם הוא בחי' זריעה הנ"ל ושמכם הוא כמ"ש ויעש דוד שם

אבל בעלי התשובה הם הזורעים עתה, במשך כל תקופת הזמן הנוכחית. ועל כך מבטיח להם הנביא: "כן יעמוד זרעכם" — זוהי בחינת הזריעה האמורה לעיל; ו"שמכם" הוא ככתוב: "ויעש דוד שם",

והוא קבלת עול מלכות שמים שקדם לעול מצות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שמתחלה יקבל עליו עומ"ש [עול מלכות שמים] ואח"כ יקבל עליו עול מצות

וזהו קבלת עול מלכות שמים, הקודמת לעול מצוות, כדברי חז"ל: תחילה יקבל עליו עול מלכות שמים, ואחר כך יקבל עליו עול מצוות;

כי להיות בחי' כח הצומח להצמיח האור מהזרע הזורע זהו ע"י קבלת עול מלכות שמים ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש.

שכן בחינת כוח הצומח, המצמיח את האור מן הזרע שנזרע, באה על ידי קבלת עול מלכות שמים. ועיין במה שנכתב בד"ה "הבאים ישרש".

25 ואז יהיו מתעלים בחי' שמים וארץ דעכשיו שהם בחינת השמים כסאי והארץ הדום רגלי שזהו ענין זרעכם ושמכם רצוא ושוב ג"כ לעמוד לפני

ואז גם בחינות השמים והארץ של עכשיו, שהן בחינת "השמים כסאי והארץ הדום רגלי", היינו עניין "זרעכם ושמכם", רצוא ושוב, יתעלו ויעמדו לפני.

כמו בחיי השמים החדשים והארץ החדשה אשר למעלה מבחי' השמים כסאי שעל הכסא אינו יכול לישב רק הגוף ולא הראש:

בדומה לבחינת השמים החדשים והארץ החדשה, שלמעלה מבחינת "השמים כסאי"; שהרי על הכיסא יכול לשבת רק הגוף, ולא הראש.

26 ו והנה איתא ברבות פ' אמור ס"פ כ"ט יום תרועה יהיה לכם ועשיתם עולה כו'

6. והנה נאמר במדרש רבה, פרשת אמור, בסוף פרק כ"ט: "יום תרועה יהיה לכם", "ועשיתם עולה" וכו'.

בכל המוספים כתיב והקרבתם וכאן ועשיתם כו' כאלו היום נעשיתם לפני כו' בריה חדשה כו' בכל קרבנות המוסף נאמר "והקרבתם", ואילו כאן נאמר "ועשיתם" וכו': כאלו היום נעשיתם לפני כו' בריה חדשה וכו'.

הה"ד [הדא הוא דכתיב] כי כאשר השמים החדשים כו' עכ"ל [עד כאן לשונו] וצ"ל מהו ענין נעשיתם לפני לענין השמים החדשים.

וזהו שכתוב: "כי כאשר השמים החדשים" וכו'. עד כאן לשונו. וצריך להבין מה ענין "נעשיתם לפני" ל"שמים החדשים".

27 ואפ"ל [ואפשר לומר] דהנה מבואר באגה"ק [באגרת הקודש] סי' י"ד ע"פ ארץ אשר כו' עיני ה' אלקיך בה

מראשית השנה שבכל ר"ה [ראש השנה] נמשך אור חדש יותר שבמדרגת חכמה עילאה להאיר לארץ העליונה כו'

ויש לומר: הרי מבואר באגרת הקודש, סימן י"ד, על הפסוק "ארץ אשר... עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה", שבכל ראש השנה נמשך אור חדש ונעלה יותר, שהוא במדרגת חכמה עילאה, להאיר לארץ העליונה וכו'.

וא"כ הרי זה כעין ארץ חדשה מה גם כי ודאי גם בח"ע [בחכמה עילאה] נמשך אור חדש זה מלמעלה דוגמת יחוד חו"ב [חכמה ובינה] שבק"ש [שבקריאת שמע] כו'

אם כן, הרי זו מעין ארץ חדשה; ועל אחת כמה וכמה, שגם לחכמה עילאה עצמה נמשך בוודאי אור חדש זה מלמעלה, בדומה לייחוד חכמה ובינה שבקריאת שמע וכו'.

וענין שמים חדשים היינו כמ"ש בד"ה שובה ישראל ע"פ וידעת היום כו' בשמים ממעל כו' שגם בנשמה יש שמים וארץ שכל ומדות כו' וי"ל [ויש לומר] שהם ח"י ונר"נ [ונפש רוח נשמה] כנ"ל.

וענין השמים החדשים הוא על דרך מה שכתוב במאמר המתחיל "שובה ישראל", על הפסוק "וידעת היום... בשמים ממעל" וכו': גם בנשמה יש שמים וארץ — שכל ומדות וכו'; ויש לומר שהם חיה ויחידה, ונפש, רוח ונשמה, כפי שנתבאר לעיל.

28 ובד"ה שוש אשיש נתבאר איך נשמת אדה"ר [אדם הראשון] מתחדש בכל ר"ה [ראש השנה] כי ר"ה [ראש השנה] יום ברוא אדה"ר [אדם הראשון] ומבואר לעיל שהנשמה יש בה מבחי' שמים וארץ וה"ז [והרי זה] כענין התחדשות בחי' שמים וארץ גם

ובמאמר הפותח במילים "שוש אשיש" מוסבר כיצד נשמת אדם הראשון מתחדשת בכל ראש השנה, שכן ראש השנה הוא היום שבו נברא אדם הראשון. וכפי שהתבאר לעיל, יש בנשמה מבחינת שמים וארץ; והדבר דומה להתחדשות בחינת שמים וארץ. כמו כן,

הנה אדה"ר [אדם הראשון] הוא חכמה עילאה כמ"ש בדה מי יתנך והתחדשותו י"ל [יש לומר] מבחי' כי לא אדם הוא א"א כו' וע"כ שמים וארץ חדשים שהם רוי"ש [רצוא ושוב] חדשים שנמשכים ממקורם באתעדל"ע [באתערותא דלעילא]

אדם הראשון הוא חכמה עילאה, כפי שנכתב במאמר הפותח במילים "מי יתנך"; ועל התחדשותו אפשר לומר שהיא נובעת מבחינת "כי לא אדם הוא", אריך אנפין וכו'. לכן יש שמים וארץ חדשים, שהם רצוא ושוב חדשים הנמשכים ממקורם באמצעות אתערותא דלעילא.

כי הרצוא דשמים שמבחי' יחידה הרי מתחדש בר"ה [בראש השנה] וכמ"כ [וכמו כן] השוב שמבחי' ארץ כו' וזהו ענין יום תרועה כי התרועה רוי"ש [רצוא ושוב] תכופים שזהו רוי"ש [רצוא ושוב]

הרצוא של השמים, שהוא מבחינת יחידה, מתחדש בראש השנה, וכך גם השוב, שהוא מבחינת ארץ וכו'. וזהו ענינו של "יום תרועה": התרועה היא רצוא ושוב הבאים בזה אחר זה במהירות, כלומר רצוא ושוב

כמו שמיוחדים ביחוד גמור בחי' מטי ולא מטי שאין השוב נפרד כלל מהרצוא כו' גם ענין ועשיתם עולה ועמ"ש ע"פ והקרבתם עולה אשה.

כפי שהם מתייחדים ייחוד גמור בבחינת מטי ולא מטי, שבה השוב אינו נפרד כלל מן הרצוא וכו'. גם ענין "ועשיתם עולה"; ועיינו במה שנכתב על הפסוק "והקרבתם עולה אשה".

גם כי הנה מבואר בד"ה אתם נצבים שבכל השנה הוא בחי' אחרי הוי' ילכו ולכן כארי' [כאריה] ישאג עוד: הרי מוסבר במאמר הפותח במילים "אתם נצבים" שבמשך כל השנה זו בחינת "אחרי הוי' ילכו", ולכן "כאריה ישאג",

אבל בעשיית [בעשרת ימי תשובה] בקשו פני כו' אי"כ זהו כמו השמים כסאי בחי' אחוריים לגבי שמים חדשים אשר עומדים לפני בבחי' פנימיות.

אבל בעשרת ימי תשובה נאמר "בקשו פניי וכו'. אם כן, הדבר דומה ל"השמים כסאי" — בחינת אחוריים ביחס לשמים החדשים, אשר "עומדים לפני" בבחינת פנימיות.

גם כמו בחי' ראש הוא למעלה מבחי' גוף כך ראש השנה בחי' ראש גלגלתא כו'.

עוד, כשם שבחינת הראש למעלה מבחינת הגוף, כך ראש השנה הוא בחינת ראש, בחינת גלגלתא וכו'.

29 ועמ"ש בד"ה ויקרא אל משה כו' לב לדעת ועינים לראות עד היום הזה ס"פ תבא שבר"ה [שבראש השנה] נמשכים דו"ר [דחילו ורחימו] עילאין מלמעלה.

ועיינו גם במה שנכתב במאמר המתחיל "ויקרא אל משה" וכו', [ובמאמר] "לב לדעת ועינים לראות עד היום הזה", בסוף פרשת תבוא, שלמעלה נמשכות בראש השנה אהבה ויראה עילאיות.

גם י"ל [יש לומר] דהנה איתא מלכא משיחא עתיד לאתבא צדיקיא בתיובתא שהתשובה בחי' מאדך אכן שהצדיק שלא חטא יבא לבחי' זו זהו כענין שמים חדשים.

אפשר לומר גם כך: הרי נאמר שמלך המשיח עתיד להביא את הצדיקים לתשובה. התשובה היא בחינת "מאודך"; אולם שהצדיק שלא חטא יבוא לבחינה זו, הרי זה כעניין שמים חדשים;

היינו שאין התשובה מחמת ההיפוך רק מחמת כי גם ג"ע [גן עדן] עליון מדבר יחשב וגם ח"ע [חכמה עילאה] עשייה ממש.

כלומר, התשובה אינה נובעת מההפך [של הקדושה], אלא מכך שאפילו גן עדן העליון ייחשב למדבר, ואפילו החכמה העליונה תיחשב לעשייה ממש.

30 וזהו ענין וגבה מאד לכן בחי' זו לא יהיה רק ע"י משיח שאז יתגלה בחי' עתיק מה שאפילו ח"ע [חכמה עילאה] נחשב כעשייה ממש נגד גילוי זה

וזהו ענין "וגבה מאד": לכן בחינה זו תבוא רק באמצעות משיח, שאז תתגלה בחינת עתיק, עד שאפילו חכמה עילאה תיחשב כעשייה ממש ביחס לגילוי זה.

ולכן דוד בקש במזמור בהיותו במדבר יהודה כן בקדש חזיתך שיזכה לבחי' זו כמו שיוכל לבוא לבחי' צמאון מבחי' מדבר כו' כך גם בקדש יהיה בחי' זו

ולכן ביקש דוד במזמור [שחיבר] בהיותו במדבר יהודה: "כן בקודש חזיתך" — שיזכה לבחינה זו: כשם שאפשר להגיע לצימאון מתוך בחינת מדבר וכו', כך גם בקודש תהיה בחינה זו,

והיינו נגד קדה"ק [קודש הקדשים] או נגד בחי' קדושתו שלמעלה כו' וזה יומשך רק ע"י משיח וכמו אלו לא ח טא אדה"ר [אדם הראשון] היה תשובה עד"ז

כלומר, אפילו ביחס לקודש הקדשים, או ביחס לבחינת "קדושתו" שלמעלה וכו'. גילוי זה יימשך רק באמצעות משיח; וכך גם אילו אדם הראשון לא היה חוטא, הייתה התשובה שלו מסוג זה.

והנה מעין זה יש בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה] שגם הצדיקים גמורים והנביאים שאין בהם שום חטא צריכים לתשובה אז ועמ"ש סד"ה שובה ישראל בענין מ"ש יעקב אם יהיה כו'.

והנה, מעין זה יש בעשרת ימי תשובה: גם הצדיקים הגמורים והנביאים, שאין בהם שום חטא, צריכים אז לתשובה. ועיינו במה שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "שובה ישראל", בעניין דברי יעקב: "אם יהיה" וכו'.

א"כ אין השמים והארץ שהם תשו"ע [תשובה עילאה] ותשו"ת [ותשובה תתאה] או רו"ש [רצוא ושוב] באים מצד ההיפך כמו מחמת הסתר כו'

אם כן, השמים והארץ, שהם תשובה עילאה ותשובה תתאה, או רצוא ושוב, אינם באים מצד ההפך, כגון מתוך הסתר וכו',

כ"א כעין שמים וארץ חדשים והיינו ע"י את פניך הוי' אבקש ושבת שבתון שאפילו שבת חשוב נגדו כימות החול כו' גילוי רעוא דכל רעוין

אלא הם בדוגמת שמים וארץ חדשים. הדבר נעשה באמצעות "את פניך הוי' אבקש", ובאמצעות "שבת שבתון", שלעומתה אפילו שבת נחשבת כימות החול וכו' — גילוי רצון כל הרצונות.

וזהו דרשו ה' בהמצאו היינו עשי"ת [עשרת ימי תשובה] גילוי עשר עמקים כו' מבחי' ע"ס [עשר ספירות] הגנוזות במאצילן כו' וכך באדם בכל השנה העבודה ע"י חו"ב [חכמה ובינה]

וזהו "דרשו ה' בהמצאו", כלומר, עשרת ימי תשובה, שבהם מתגלים עשרה עומקים וכו' מתוך בחינת עשר הספירות הגנוזות במאצילן וכו'. וכך גם באדם: העבודה במשך כל השנה היא באמצעות חכמה ובינה,

אבל בעשיית [בעשרת ימי תשובה] ע"י עומק הרצון שלמעלה מהשכל כנז' [כנזכר] בדרוש שובה ישראל (השני) ועוד י"ל [יש לומר] דהנה הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ תולדות פי' שענין הנשמות

אבל בעשרת ימי תשובה העבודה היא באמצעות עומק הרצון, שלמעלה מן השכל, כפי שזכר במאמר "שובה ישראל" (השני). ועוד אפשר לבאר: הנה הרמ"ז, בראש פרשת תולדות, מפרש שענין הנשמות...

כמו שיהיו לע"ל [לעתיד לבוא] בתח"מ [בתחיית המתים] יהיו מבחי' יצחק ועמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות יצחק כי יצחק הוא ענין צחוק ותענוג שיתגלה לעתיד כו'.

כפי שיהיו לעתיד לבוא, בתחיית המתים, כך יהיו מבחינת יצחק. ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אלה תולדות יצחק": יצחק עניינו צחוק ותענוג שיתגלו לעתיד לבוא וכו'.

והנה ר"ה [ראש השנה] הוא ג"כ מבחי' יצחק בסוד שמאלו תחת לראשי. וכמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פנחס (דרי"ד ב') ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו.

והנה גם ראש השנה הוא מבחינת יצחק, בסוד "שמאלו תחת לראשי", וכמו שכתוב בזהר חלק ג, פנחס (דף רי"ד ע"ב), על הפסוק "חשף ה' את זרוע קדשו".

ועמ"ש במ"א ע"פ כי כארץ תוציא צמחה כו' כן אד' הוי' יצמיח צדקה כו' דקא'

ועיינו במה שנכתב במקום אחר על הפסוק "כי כארץ תוציא צמחה" וכו', "כן אד' הוי' יצמיח צדקה" וכו', המתייחס

על ר"ה [ראש השנה] ויוהכ"פ [יום הכפורים] שאזי אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה יעו"ש [יעו"ש שם] וצמיחה זו זהו כעין בחי' שמשים החדשים והארץ החדשה שכמו"כ [שכמו כן] בר"ה [בראש השנה] בריה חדשה כנ"ל.

לראש השנה וליום הכיפורים, שאז "אד' הוי' יצמיח צדקה ותהילה"; עיינו שם. והצמיחה הזאת דומה לבחינת השמים החדשים והארץ החדשה, שכן גם בראש השנה יש בריאה חדשה, כנזכר לעיל.

ובחי' כי כארץ תוציא צמחה כו' זהו האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] והאתעדל"ע [והאתערותא דלעילא] מקיום המעשה המצות שבכל השנה כולה וזהו ע"ד מ"ש כי כאשר השמים החדשים כו' כן יעמוד זרעכם כו' וכנ"ל:

ובחינת "כי כארץ תוציא צמחה" וכו' היא האתערותא דלתתא והאתערותא דלעילא שבאות מקיום מעשי של המצוות במשך כל השנה כולה. והדבר הוא על דרך מה שכתוב "כי כאשר השמים החדשים" וכו', "כן יעמוד זרעכם" וכו', כנזכר לעיל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/41

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק